

The Asian Classics Institute

Diamond Mountain University

In-Depth Course 1
Teachings of the Future Buddha:
The Uttara Tantra of Maitreya

Reading One: About the Text

On the Name of the Text

ཐེག་པ་ཆེན་པོ་རྒྱུད་སྒྲ་མའི་བསྟན་བཅོས།

महायानोत्तरतन्त्रशास्त्र ।

These are the names of the text we will study for this course, the *Commentary on the Latter Part of the Series*, in Tibetan and Sanskrit. They are explained as follows by Gyaltsab Je Darma Rinchen (1364-1432), the famed disciple of Je Tsongkapa who became the first holder of his throne after the Master passed from this world. All the selections by Gyaltsab Je found in the readings for the course are taken from his *Treatise upon the Commentary on the Latter Part*.

རྒྱལ་ཚབ་རྗེས། མཚན་བསྟན་བ་དང་། མཚན་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ནི། བསྟན་བཅོས་འདིའི་མཚན་
རྒྱ་གར་སྐད་དུ། མ་རྒྱ་ཞེས་པ་ནི་བོད་སྐད་དུ་ཆེན་པོ་ཞེས་པ་དང་། ཡུ་ན་ནི་ཐེག་པ་དང་། ཨ་རུ་ཏུ་ར་ལམ་
ཨུ་ཏུ་ར་ནི་སྒྲ་མ་དང་ཉན་ཏུ་ནི་རྒྱུད་དང་ལྷ་སྒྲ་ནི་བསྟན་བཅོས་སོ།།

Gyaltsab Je writes:

Now we will translate the name of the text, and then explain the name. Here is the first.

The title, in Sanskrit, is *Mahayana Uttara Tantra Shastra* [which in Tibetan is *Tekpa Chenpo Gyu Lamay Tenchu*, and in English “*Commentary on the Latter Part of the Series, in the Greater Way.*”]. *Maha*, or *chenpo* in Tibetan, means “great,” and *yana* (*tekpa* in Tibetan) means “vehicle” or “capacity.” *Anuttara* or *uttara* (which is *lama* in Tibetan) means “higher,” or “ultimate.” *Tantra* (*gyu* in Tibetan) means “stream” or “series” or “secret book.” *Shastra* (or *tenchu* in Tibetan) is “commentary.”

གཉིས་པ་ནི། ཐེག་པ་འདིས་བགོད་པར་བྱེད་པ་རྒྱུའི་ཐེག་པ་དང་། འདིར་བགོད་པར་བྱ་བ་འབྲས་བུའི་ཐེག་
པའོ། །དེ་ཉིད་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པའི་སྡེ་སྡོད་ལ་དམིགས་པས་དམིགས་པ་ཆེ་བ་ལ་སོགས་པའི་ཆེན་པོ་བདུན་དང་ལྷན་

**In-Depth Course I: Teachings of the Future Buddha
Reading One**

པས་ཆེན་པོའོ།།

Here is the second. “Vehicle” here can be the causal vehicle, in the sense of something that allows you to travel someplace. It can also refer to the resulting vehicle, in the sense here of someplace you want to travel to. We call this vehicle a “great” vehicle in that it possesses seven different qualities of greatness: qualities such as being “great” in the scope of its focus. It is great in its focus because it focuses upon an incredibly vast collection of scripture.

[The seven ways in which the way is “great” are presented in the *Jewel of the Sutras*, also spoken by Lord Maitreya:

We speak of it certainly as the “greater” way
Because it possesses seven kinds of greatness:
Its scope is something which is great,
And just so it is great in the two accomplishments.
It is great in the wisdom, in the effort undertaken,
In the skillful means that it employs,
In the greatness of pure attainment,
And in the greatness of enlightened deeds.

The “scope” is said to be great in that the greater way focuses upon vast texts such as the *Perfection of Wisdom in 100,000 Lines*. It is great as well in the two accomplishments: which refers to fulfilling the needs both of oneself and of others. It is great in wisdom because in this way one realizes the two different versions of the lack of a self.

The effort undertaken in this way is great because one embarks upon difficult work which requires three “countless” eons to complete. The skillful means employed are great both because one remains in the cycle of suffering due to the great power of one’s compassion, and also because one employs wisdom to make oneself free of negative thoughts. One’s attainments are great in that one attains the ten powers of an enlightened being and such.

Finally, the enlightened deeds in this way are great in that one performs the twelve deeds of a fully enlightened being.]

རྒྱུད་ནི་རྒྱུན་ཆགས་པས་ཏེ། རྗེ་མ་དང་བཅས་པའི་སེམས་སྦྱོང་བྱེད་སྟོན་པའི་གཙུག་ལག་སྟེ། ལྷན་མ་
ནི་སྤྱི་མའི་དོན་ཡིན་པས་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་གཙུག་ལག་སྤྱི་མ་ཡིན་ལ། དེའི་དགོངས་པ་འགྲེལ་པར་བྱེད་
པའི་བསྟན་བཅོས་ནི། ལྷ་སྤྱོད་ཞེས་པ་ལ་ལྷ་ས་འཚོས་པ་ལ་འཇུག་ཅིང་ཏུ་ཡ་སྦྱོབ་པ་ལ་འཇུག་པ་ནི་ཡི་གེ་
བསྟན་པའི་ངེས་ཚིག་གི་བཤའ་དང་པ་ཡིན་ལ།

**In-Depth Course I: Teachings of the Future Buddha
Reading One**

The “stream” here conveys a sense of going on in a continuum; that is, this is teaching which indicates to us what we can use to purify our mind, filled as it is with impurities. Furthermore, the word “ultimate” is meant in the sense of “latter.” Thus we can say that the words so far describe the “latter part of the teaching, on the greater way.”

The word “commentary,” or *shastra* in Sanskrit, then indicates a treatise which explains the real idea behind this teaching. The Sanskrit root *shas* can mean “to fix,” or “to repair,” whereas *tra* can signify “to protect.” The Tibetan word here for “commentary” then, *tenchu* [which is literally a combination of two words meaning “to show” and “to repair”] is a compound meant to convey these two senses of the Sanskrit.

དོན་བསྐྱུས་ན། ཉོན་མོངས་པའི་དག་འཚོས་ཤིང་ངན་སོང་དང་སྲིད་པ་ཙམ་གྱི་འཇིགས་པ་ལས་སྐྱོབ་
པའོ།

To summarize, we can say that this book helps us “fix” the great enemy within us—our negative thoughts—and serves to “protect” us from the terrors of the three lower realms, and of every form of suffering life in general.

The Prediction of Arya Asanga

There is a famous book by Yongdzin Yeshe Gyeltsen (1713-1793), the tutor of His Holiness the Eighth Dalai Lama, called *Stories of the Lives of the Lamas of the Lineage of the Steps of the Path*. In this text we find the famous prediction of Arya Asanga’s coming into the world, as quoted in *Root Tantra of Gentle Voice*:

འཇམ་དཔལ་རྩ་རྒྱུད་ལས།

།ང་ནི་མྱ་ངན་འདས་འོག་ཏུ།
།ལོ་ནི་དགུ་བརྒྱ་ལོན་པ་ན།
།ཐོགས་མེད་ཅེས་བྱའི་དགེ་སློང་ནི།
།བསྟན་བཅོས་དེ་ནི་དོན་ལ་མཁས།

In-Depth Course I: Teachings of the Future Buddha
Reading One

མདོ་སྡེ་ངེས་དོན་དྲང་བའི་དོན།
ནམ་པ་མང་པོ་རབ་རྒྱ་འབྱེད།
འཇིག་རྟེན་རིག་པ་སྟོན་བདག་ཉིད།
ལུང་འབྱེད་ངང་ཚུལ་ཅན་དུ་འགྱུར།

As the *Root Tantra of the Glorious Gentle One* states,

Nine hundred years after the time
That I pass into my final nirvana,
There will come a monk
By the name of “Cannot Be Blocked” [A-sanga].
He will be a master of the meaning
Of that particular commentary,
And he will, in many different ways,
Distinguish between the literal
And figurative meanings of the sutras.
He will be a great being
Who shows the world reasoning,
And he will open the ways
Of the major scriptures.

དེ་ཡི་རིག་པ་གྲུབ་པ་ནི།
ས་ལའི་པོ་ཉ་མོ་ཞེས་བརྗོད།
དེ་ཡི་སྐག་ས་གྱི་མཐུ་ཡིས་ནི།
སློན་བཟང་པོ་སྐྱེ་བར་འགྱུར།
བསྟན་པ་ཡུན་རིང་གནས་བྱའི་ཕྱིར།
མདོ་ཡི་དེ་ཉིད་བསྟུས་དོན་བྱེད།
ལོ་ནི་བརྒྱ་དང་ལྔ་བརྒྱར་འཚོ།
དེ་ལུས་ཞིག་ནས་སྣ་ཡུལ་འགྲོ།

**In-Depth Course I: Teachings of the Future Buddha
Reading One**

The way in which he masters reasoning
Will be through the one we call
The “Lady Messenger of Sala,”
And by the power of her secret words
His mind [lo] will become excellent [sang].
In an effort to help the teachings
Survive in the world, he will write
Works on the essence of the sutras,
And summaries as well.
He will live for a hundred and fifty years,
And when his body is finished
He will pass on to the Land of the Gods.

How Arya Asanga was Granted the Text

The following brief history of how Arya Asanga was granted the text of the *Commentary on the Latter Part of the Series* is from the *Great History of Buddhism* by the omniscient Buton Rinpoche (1290-1364).

གཅེན་གྱིས་བྱམས་པ་བསྐྱབ་ལ་བསྟན་པ་དར་བར་བྱའོ་སྐྱམ་སྟེ་དེ་བྱ་རྒྱུ་གི་ཕུག་ཏུ་སྐྱབ་ཏུ་བྱོན་ཏེ་ལོ་གསུམ་
དུ་བསྐྱབས་པས་མཚན་མ་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མ་མཐོང་བས་སྐྱོ་སྟེ་སྤྱིར་ཐོན་པ་ན་”

The older brother, Asanga, said to himself: “I will go and do practices to reach Maitreya, so that afterwards I can work to spread the teachings.” And so he went to a cave in the mountains of Jakang, and did his practices for three years, and didn't see the slightest sign that his work was having any result at all. He got discouraged, and left the cave.

རྒྱན་མོ་ཤིང་བལ་གྱི་འདབ་མས་ལྷགས་གྱི་སྤྲོད་པོ་ལ་ཁབ་བྱེད་པ་མཐོང་ནས། ཁབ་ཇི་ལྟར་འབྱུང་ཞེས་
དྲིས་པས། །སྤྲིང་སྟོབས་ལྡན་པའི་སྐྱེས་བུ་ཡིས། །བསྐྱབ་ན་མི་འགྲུབ་གང་ཡང་མིད། །དཀའ་
ཡང་བརྟག་པ་མ་དོར་ན། །རི་བོ་རྣམས་ཀྱང་ཐལ་བར་རྫོགས། ། །ཟེར་བས་”

Outside he saw an old woman who was fashioning needles by rubbing away at a block of iron with a wisp of cotton. Asanga said to her: “How could you ever make a needle that way?” And she replied:

There is nothing that a person
Of courage cannot achieve

In-Depth Course I: Teachings of the Future Buddha
Reading One

If they really apply themselves.
It may be something hard to do,
But if you persist, and never give up,
You can even turn mountains to dust.

ལོ་དྲུག་དང་དགུར་བསྐྱབས་ཏེ་ཐོན་པ་ན། ཚུ་ཐིགས་ཀྱིས་ཀྱང་བྲག་ཟད་པ་དང་། བྱ་སྐྱོས་བྲག་ཟད་
པར་མཐོང་སྟེ་”

And so Asanga returned to his practice, but after sixth year he left the cave again, and then once more in the ninth year. The first time he saw how water dripping slowly on a great boulder of rock had worn it down; the second time he saw how another boulder had been worn down by the wings of birds that touched it only occasionally.

ལོ་བཅུ་གཉིས་སུ་བསྐྱབས་ཀྱང་མཚན་མ་མ་བྱུང་བས་སྐྱོ་སྟེ་ཐོན་ནས་ཕྱིན་པ་ན་གྲི་མོ་རོ་སྐད་འབྲས་གཞིག་པ་
རོ་སྟོད་ལྷག་ཅིང་བྲ་བ་ཞིག་མཐོང་ནས་སྤིང་རྗེ་ལྷག་པར་སྐྱེས་ཏེ།

He went back again, but by the twelfth year he had still not received the slightest hint of any vision. Again he lost his courage, and left the cave. He came across a female dog; the lower part of her body had been eaten away by maggots that were now starting on the upper part, tormenting her. And then a high form of compassion was born in his heart.

བསལ་ན་འབྲུ་འཆི་མ་བསལ་ན་གྲི་མོ་འཆི་བར་སྐྱང་བས་རང་གི་ལུས་ལ་ཤ་བཅད་དེ་དེར་འབྲུ་བསལ་སྐྱམ་
སྟེ། སྒོང་གྲིར་ཨ་ཅོན་ཏེ་ཞེས་བྱ་བར་ཕྱིན་ཏེ་གསེག་གཤམ་གཏོང་པར་བཅུག་ནས་གསེར་གྱི་སྐྱ་གྱི་གཡར་
ཏེ་”

It seemed to Asanga that, if he removed the maggots from the dog's body, then the maggots would die. But if he didn't remove them, then the dog would die. And so he decided to cut a piece of flesh from his own body, and put the maggots there. He went to into a nearby town, by the name of Achenta, and borrowed a golden razor by putting up his staff as collateral.

རང་གི་ལུས་ལས་ཤ་བཅད་ལག་པས་སྒྲང་ན་ཤི་ཡིས་དོགས་ཏེ་སྐྱ་བཅུམ་སྟེ་ལྷགས་ཀྱིས་སྒྲང་སྐྱམ་པ་དང་།
གྲི་མོད་པར་རྗེ་བཅུན་འོད་དང་བཅས་པ་མཐོང་ནས།

**In-Depth Course I: Teachings of the Future Buddha
Reading One**

Asanga sliced the flesh from his body, and went to pick up the maggots in his fingers but stopped—realizing that he might crush them. He determined to move them by lifting them up on his tongue, and so leaned over, closing his eyes as he did. Then suddenly the dog was gone, and before him stood the Lord, Maitreya, blazing in light. Asanga cried out:

ཀྱི་མ་ཡབ་ཅིག་བདག་གི་སྐྱབས།
།ངལ་བརྒྱས་འབད་ཀྱང་འབྲས་མ་མཆིས།
ཅི་ཕྱིར་ཆར་སློན་རྒྱ་མཚོའི་དཔུང་།
།གདུང་བས་བསྐྱེད་ཏེ་སྐྱོམ་ཚད་འབབ།

Alas, one and only Father,
Savior who protects me;
I tried to reach you thousands of times,
But all my efforts were fruitless.

There I sat tormented in heat,
And you with a mass of seas,
Clouds full of comforting rain,
Sent me none, left me to thirst.

བདག་གིས་དེ་ཙམ་བསྐྱབས་ཀྱང་ཏྭགས་མ་བྱུང་ན་ཐུགས་རྗེ་རེ་རྒྱུང་ཞེས་འཁངས་པས་རྗེ་བཙུན་གྱིས།

།ལྷ་ཡི་རྒྱལ་པོས་ཆར་ཕབ་ཀྱང་།
།ས་བོན་མི་རུང་མི་འབྲུངས་ལྟར།
།སངས་རྒྱས་རྣམས་ནི་བྱོན་གྱུར་གྱང་།
།སྐྱལ་བ་མེད་པས་བཟང་མི་སྲོང་།

“I tried,” Asanga wailed, “I tried so hard—and you didn’t grant me the slightest sign. You have so little compassion,” he said bitterly. And the Lord replied,

The King of the Gods
May send down the rain,

**In-Depth Course I: Teachings of the Future Buddha
Reading One**

But if the seeds are not ready
Then nothing will grow.

The Enlightened Ones
May come to this world,
But if people lack goodness
Then they miss the sublime.

ང་དང་པོ་ནས་ཡོད་དེ་སྐྱོད་རང་གི་སྐྱིབ་པས་མ་མཐོང་ལ། ད་ལྟ་སྤིང་རྗེ་ཆེན་པོ་སྐྱེས་པས་སྐྱིབ་པ་དག་
ནས་མཐོང་བ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལྟར་ཡིན་པར་སྐྱོད་རང་ང་ཕྱག་གོང་དུ་སྐྱུར་ལ་སྟོན་ཅིག་གསུངས་ནས་བརྟན་
པས་མཐོང་བ་མ་གྱུང་བས་དེར་ཡིད་ཆེས་སོ།

“I was there with you,” continued the Lord, “from the very beginning. But the obstacles in your own mind prevented you from seeing me. Now these obstacles have been cleared away, because you found great compassion in your heart, and so you can see me. If you really want to appreciate how true this is, I suggest that you lift me up on your shoulders and show me off to everyone.” This Asanga did; he soon realized that no one could see Maitreya, and then he believed what the Lord had told him.

སྐྱོད་ཅི་འདོད་གསུང་བ་ལ་”

And then Maitreya said to him, “What was it that you wished from me, anyway?”

ཐེག་ཆེན་དར་བ་ལྷུ་འཚལ་བྱས་པས།

“I seek to spread the teachings of the greater way,” answered Asanga.

ངའི་ཆོས་གོས་ལ་འཇུས་ཤིག་གསུངས་ནས་དགའ་ལྡན་དུ་བྱོན་ཏེ་”

“Well then, “ Maitreya said, “take hold of my robes.” And they travelled together to the Heaven of Bliss.

སྐྱེའི་དོ་སྐྱོད་གཅིག་ །མི་ལོ་ལྔ་བཅུ་ལམ་ལྔ་བཅུ་རྩ་གསུམ་དུ་བཞུགས་པར་འཆད། ས་སྤེའི་གནའ་

In-Depth Course I: Teachings of the Future Buddha
Reading One

མཚན་ལས་སྐྱབ་དུག་བཞུགས་ཏེ་གསུང་ཅེས་འབྱུང་ངོ། དེར་ཡུམ་གྱི་མདོ་རྣམས་དང་རྣལ་འབྱོར་སྡོད་
པའི་ས་ཆེན་པོ་དང་ཐེག་ཆེན་གྱི་མདོ་སྡེ་མང་དུ་གསུང་ནོ།།

Asanga stayed there for only the briefest moment of a day for the gods; it's said that, during this same time, 50 or even 53 human years passed. In early editions of the *Collection on the Levels*, there was a note which said that Asanga stayed for six months, learning from Maitreya. During his visit, the Lord taught him the Sutras on the Mother [the Perfection of Wisdom]; the Great Teaching on Yogic Practices; and a great number of sutras of the greater way in general.

དེ་དག་གི་དོན་སྟོན་པའི་བསྟན་བཅོས་རྩོམ་པར་ཞུས་པས་བྱམས་ཆོས་ལྡན་བཙུམས་སོ་ཞེས་སྟོབ་དཔོན་སེང་གོ་
བཟང་པོ་ལ་སོགས་པ་འདོད་”

Masters such as Sinha Bhadra say that Asanga begged the Lord to compose commentaries on the meaning of these works, and so the Lord wrote what we know as the Five Books of Maitreya.

The Five Books of Maitreya

རྒྱལ་ཚབ་རྗེས། དགའ་ལྷན་དུ་བྱོན་ཏེ་ཆོས་གསུང་པས་གསུང་རབ་མཐའ་དག་གི་དགོངས་པ་ཡོངས་སུ་
རྫོགས་པར་རྟོགས་པར་གྱུར་ཏེ། འཇམ་བུ་གླིང་པའི་ཕྱི་རབས་ཀྱི་གདུལ་བྱ་རྣམས་རྗེས་སུ་བབུང་བའི་ཆེད་
དུ་དམ་པའི་ཆོས་ཀྱི་སྐྱེས་ཀྱང་གནང་སྟེ། དེ་ཡང་རྣམ་འབྱེད་རྣམ་པ་གཉིས་དང་། རྒྱན་རྣམ་པ་གཉིས་
དང་། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་རྒྱུད་སྐྱབ་མའི་བསྟན་བཅོས་ཏེ་བསྟན་བཅོས་ཆེན་པོ་ལྗེ།

Gyaltsab Je writes:

And so he went to the Heaven of Bliss, and he listened to the holy Dharma, and he grasped, totally, the true meaning of the entire body of the Buddha’s teachings. And then for the sake of later generations that would appear on this earth he granted us a gift of this highest Dharma. The gift consists of the five great commentaries: what we call the two books of distinguishing; the two books which are jewels; and the *Commentary on the Latter Part of the Series, on the Greater Way*.

In-Depth Course I: Teachings of the Future Buddha
Reading One

།དེ་ལ་སྤྱིར་བཙམ་ལྡན་འདས་ཀྱི་གསུང་རབ་ལས་དྲང་དོན་དང་ངེས་དོན་འབྱེད་པའི་ཚུལ་གཉིས་གསུངས་ཏེ།
འཕགས་པ་སློབ་སློམ་མི་ཟད་པའི་མདོ་དང་། ཉིང་ངེ་འཛིན་རྒྱལ་པོའི་མདོ་ལས་གསུངས་པ་སོགས་དང་།
དོན་ཟབ་དགོངས་པ་ངེས་པར་འགྲེལ་བའི་མདོ་ལས་གསུངས་པའོ།

Now generally speaking, Lord Buddha taught two different methods of distinguishing between those parts of his—the Conqueror’s—teachings which are to be taken as figurative and those which are to be taken as literal. These two methods are those stated in (1) the *Sutra Requested by Infinite Wisdom* and the *King of Concentration Sutra*; among others; and (2) the *Sutra which Gives the Final Clarification of the Profound Meaning, the True Intent*.

།དང་པོ་ནི། ཚེས་ཐམས་ཅད་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པས་སྟོང་པར་སྟོན་པ་ངེས་པའི་དོན་དང་།
གང་ཟག་དང་ཕུང་པོ་ལ་སོགས་པ་ཚིག་དང་ཡི་གེ་སྐྱོ་ཚོགས་ཀྱིས་སྟོན་པ་དྲང་བའི་དོན་དུ་བསྟན་ལ་མདོ་སྡེ་སྤྱི་
མས་ནི་ཀུན་བརྟགས་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་མ་གྲུབ་པ་དང་། གཞན་དབང་དང་ཡོངས་གྲུབ་རང་གི་
མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པར་བསྟན་ནས་ཐམས་ཅད་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་མ་གྲུབ་པར་སྟོགས་གཅིག་ཏུ་སྟོན་པ་
དང་། སྟོགས་གཅིག་ཏུ་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པར་སྟོན་པ་དྲང་དོན་དང་། རང་གི་མཚན་ཉིད་
ཀྱིས་གྲུབ་པ་དང་མ་གྲུབ་པའི་ས་ཚིགས་གསལ་བར་སྟོན་སྟོན་པ་ངེས་པའི་དོན་དུ་གསུངས་སོ།།

The first set of works says that Lord Buddha was speaking literally when he taught that every single object which exists is devoid of existing by definition. These works say that He was speaking figuratively when he taught about the person, and the various parts of a person and so on, utilizing a wide variety of words and letters.

The latter group of sutras says that Lord Buddha taught that imaginary objects do not exist by definition, but that caused things—those which are therefore “under the power” of other things, and also totality—the true nature of the totality of all things, do exist by definition. They say that whenever Lord Buddha described all things comprehensively as not existing by definition, or else described all things comprehensively as existing by definition, He was thus speaking figuratively. Then later, when Lord Buddha clearly set forth a dividing line between some things existing by definition and other things not existing by definition, He was speaking—according to them—literally.

མདོ་སྡེ་མའི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ནས་མགོན་པོ་ཀླ་སྐྱབ་ཀྱིས་དྲང་དོན་དང་ངེས་དོན་འབྱེད་པའི་ཤིང་རྟའི་སྟོལ་

**In-Depth Course I: Teachings of the Future Buddha
Reading One**

ལེགས་པར་སྐྱོབ་ས་མདོ་གཉིས་པ་དང་བའི་དོན་དུ་འབད་པ་མེད་པར་གྲུབ་པར་མཛད་དོ།

Following the teachings of the former group of sutras, our protector, Nagarjuna, so perfectly initiated his particular system of distinguishing between what the Buddha stated in a figurative sense and what He stated in a literal sense. By so doing, Nagarjuna automatically established that the latter sutra was meant to be taken figuratively.

དེ་ལ་སློབ་དཔོན་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་ཀྱིས་ནི། རྣམ་འབྱེད་རྣམ་པ་གཉིས་དང་། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་
མདོ་སྡེའི་རྒྱན་གྱི་རྗེས་སུ་འབྲང་ནས་མདོ་སྡེ་ཕྱི་མའི་དང་ངེས་འབྱེད་པའི་ལུགས་ལ་བརྟེན་ཏེ། །གཙོ་བོར་
རྣམ་པར་རིག་པ་ཙམ་གྱི་ཤིང་རྟའི་སྲོལ་ལེགས་པར་སྐྱོལ་ཞིང་། ཐེག་པ་ཆུང་དུའི་སྡེ་སྡོད་རྣམས་ཀྱི་དགོངས་
པ་ཡང་འགྲེལ་པར་མཛད་དོ།

Master Asanga then initiated, primarily speaking, the system of the Consciousness-Only School, by following the teachings of the two works on distinguishing and the *Jewel of the Sutras of the Greater Way*; which is to say, he depended on the method of distinguishing between the figurative and the literal which is presented in the latter type of sutra. Master Asanga commented, in addition, upon the true intent of the scriptural collection of the lesser way.

The Progression of the Five Books

རྒྱལ་ཚབ་རྗེས། དེ་ལ་ཚོས་དང་ཚོས་ཉིད་རྣམ་པར་འབྱེད་པ་ལས་གཟུང་འཛིན་གཉིས་སུ་སྤང་བའི་གཞན་
དབང་བདེན་པར་གྲུབ་པ་འཁོར་བ་འགྲུབ་པའི་གཞི་ཚོས་དང་། གང་ལ་དམིགས་ནས་གོམས་པས་ཐར་པ་
ཐོབ་པའི་རྟེན་གཟུང་འཛིན་རྗེས་ཐ་དད་ཀྱིས་སྤོང་བ་ཚོས་ཉིད་དུ་བསྟན་ལ།

Gyaltsab Je writes:

Here is what is presented in the first of the five books of Maitreya: *Distinguishing between Things and the Nature of Things*. It first describes “things,” in the sense of the things that act as the basis for this cycle of suffering life to occur. And these are “things” in the sense of anything where object and subject appear as two: where caused things, those under the control of other factors, could exist in truth.

The book then describes the “nature of things” as being that thing which, when you focus upon it

**In-Depth Course I: Teachings of the Future Buddha
Reading One**

and accustom yourself to it, acts as a basis for attaining freedom from suffering: that is to say, emptiness, in the sense that object and subject are devoid of being “separate” things.

དབྱུང་དང་མཐའ་རྣམ་པར་འབྱེད་པ་ལས་ནི་གཉིས་སྐྱང་བདེན་པར་གྲུབ་པ་གཞིར་བྱས་ནས་མཚན་ཉིད་
གསུམ་དུ་སྟེ་སྟེ། ཐེག་པ་ཐུན་མོང་དང་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་གཞི་དང་ལམ་དང་འབྲས་བུ་རྣམ་པར་བཞག་
པར་མཛད་དོ།།

Here next is what is presented in the second book, called *Distinguishing between the Middle and the Extremes*. Starting from a description of things existing in truth, of the appearance of duality, it goes on to divide all objects into the three characteristics. It continues by setting forth a description of the original state of things, the path, and the result of the path, in both the shared and unique vehicles.

ཐེག་པ་ཆེན་པོ་མདོ་སྟེན་རྒྱན་ལས་ནི། གཉིས་སྐྱང་བདེན་པར་གྲུབ་པ་མ་བཟུགས་པར་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་
རིགས་སད་པར་བྱེད་པའི་ཐབས་ནས་བཟུང་སྟེ་བྱང་རྒྱུ་སེམས་དཔའ་རང་ཉིད་རྟོགས་པ་གོང་ནས་གོང་དུ་
ཁྱད་པར་དུ་འགྲོ་བའི་རྒྱལ་དང་། གདུལ་བྱ་གཞན་རྗེས་སུ་འཛིན་པའི་ཐབས་རྒྱས་པར་གཏན་ལ་འབབས་
ཤིང་།

The third book, the *Jewel of the Sutras of the Greater Way*, does not deny the idea of things existing in truth, of duality. It starts off with a description of how one awakens the inner seed for the greater way. Then it sets forth the method by which bodhisattvas bring their realizations ever higher and higher, and also includes an expanded explanation of the means by which we attract and guide disciples.

གཞུང་གསུམ་པོ་དེ་དག་གིས་ནི་གདུལ་བྱའི་བསམ་པ་ལ་སྟོས་པའི་དོན་དམ་པ་ཙམ་ཞིག་བསྟན་གྱི། ཚོས་
ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པས་སྟོང་པའི་དོན་དམ་པ་གསལ་བར་མ་མཛད་དོ།།

These first three treatises go no further than presenting a kind of ultimate reality which would be comfortable for the minds of selected disciples. They never clearly set forth ultimate reality in the form of saying that every object in the universe is devoid of any nature of its own.

བསྟན་བཅོས་གསུམ་པོ་དེ་དག་གི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ནས་མདོ་སྟེན་དགོངས་འགྲེལ་དུ་དྲང་ངེས་འབྱེད་པའི་རྒྱལ་

In-Depth Course I: Teachings of the Future Buddha
Reading One

དང་མཐུན་པར་སློབ་དཔོན་གྱིས་ས་སྡེ་ལྷན་སྡེ་རྣམས་པ་གཉིས་ལ་སོགས་པར་རྣམ་པར་རིག་པ་ཙམ་གྱི་ཤིང་
ཏའི་སློབ་ལོགས་པར་སྟེ་ཞིང་།

The Master [Asanga] initiated, perfectly, the way of the Consciousness-Only school by composing the *Collection of Five Works on the Levels*, the two compendiums, and other works. He did so in keeping with the method for determining what is figurative and what is literal which is found in the *Commentary on the True Intent of the Sutras*, all following the three treatises just mentioned.

ཐོག་པ་དམན་པའི་སྡེ་སྡེ་ཁ་ཅིག་ཏུ་བསེ་རུ་ལྷན་བུའི་རང་སངས་རྒྱས་དང་ཐོག་པ་ཆེན་པོའི་རིགས་ཅན་ཚོགས་
ལམ་དུ་བསྐྱེད་པ་བརྒྱ་དང་། བསྐྱེད་པ་གྲངས་མེད་གསུམ་དུ་ཚོགས་བསགས་ནས་སློབ་ལམ་བྲོད་ཡན་
ཆད་སྟེན་ཅིག་ལ་བཟོད་པའི་རྒྱུ་གསུང་པ་ཡང་ཉན་ཐོས་གྱི་སར་གསུངས་སོ།།

In his work called the *Levels of Listeners*, Arya Asanga described certain methods that had been spoken in a number of works within the scriptural collection of the lesser way. These show how what we call “rhinoceros-like” self-made buddhas and those belonging to the family of the greater way can achieve, in a single sitting, levels such as the path of accumulation (which would normally take a hundred eons) and the various stages—“heat” and those above it—within the path of preparation (which would normally take three “countless” eons).

མངོན་པར་རྟོགས་པའི་རྒྱན་དུ་སྟོང་པ་ཉིད་གྱི་ལྷན་བ་མཐར་ཐུག་པ་ཡང་དང་ཡང་དུ་གསུང་མོད་གྱི། བཏན་
ལ་དབབ་བུའི་གཙོ་བོ་ནི། རིགས་ཅན་གསུམ་གྱི་མངོན་པར་རྟོགས་པའི་རིམ་པ་ངོ་བོ་ངེས་པ་དང་།
གྲངས་ངེས་པ་དང་། གོ་རིམ་ངེས་པ་མདོ་རྒྱས་འབྲིང་བསྐྱེད་གསུམ་གྱི་སྐབས་དོན་ཁོང་ན་གནས་པ་
གསལ་བར་སྟོན་པར་བྱེད་དོ།།

Now admittedly the ultimate worldview, that of emptiness, is repeatedly described in the fourth of the five books: the *Jewel of Realizations*. Nonetheless, the main subject set forth in this work concerns the precise nature, number, and order of the stages by which persons of the three different types achieve their realizations. This is a topic which is hidden within the more extensive, the medium-length, and the more abbreviated versions of the sutras on the perfection of wisdom, and the Master brings it out clearly in this text.

In-Depth Course I: Teachings of the Future Buddha
Reading One

ཐེག་པ་ཆེན་པོ་རྒྱུད་སྐོར་མའི་བསྟན་བཅོས་ལས་ནི་རྣམ་པར་རིག་པ་ཙམ་གྱི་ཚུལ་ལ་གོམས་པས་རྒྱུད་སྐོར་པར་
བྱས་པ་རྣམས་ལ་ཡང་དུས་ཕྱིས་བསྟན་པར་བྱ་ཞིང་། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་རིགས་ཅན་དབང་པོ་མཚོག་ཏུ་
གྱུར་པ་རྣམས་ལ་དང་པོ་ཉིད་ནས་བསྟན་པར་བྱ་བ་ཉན་ཐོས་གྱི་བྱང་ཚུབ་དང་། རང་སངས་རྒྱས་གྱི་བྱང་
ཚུབ་ཐོབ་པ་ལ་ཡང་ངེས་པར་རྟོགས་དགོས་པའི་ལམ་གྱི་དམིགས་པ་ཚོས་ཐམས་ཅད་བདེན་པས་སྟོང་པ་དོན་
དམ་པའི་བདེན་པ་སྟོས་པ་ཐམས་ཅད་དང་བྲལ་བ་མདོ་རྒྱས་འབྲིང་བསྟུས་གསུམ་དང་། དེ་བཞིན་
གཤེགས་པའི་སྣོང་པོའི་མདོས་བྱུང་པར་མེད་པར་གསལ་བར་སྟོན་ལ། དེ་ཉིད་བསྟན་བཅོས་འདིར་བརྗོད་
བྱའི་གཙོ་བོར་སྟོན་པ་སྟོབ་དཔོན་གྱིས་དགོངས་པ་ཇི་ལྟ་བུ་བཞིན་དུ་གསལ་བར་མཛད་པ་ཡིན་ཅོ།

Now the fifth and final book, the *Commentary to the Latter Part of the Series, on the Greater Way*, presents something which can only be taught to certain people after their minds have already been cultivated using the methods of the Consciousness-Only School; or, in the case of those disciples who already of the greater-way type and who have intellectual faculties of the very highest order, from the very beginning. In fact, it is something path which has to be realized even in order to the “enlightenment” of the listener track and that of the self-made buddha’s track.

And this something happens to be the fact that every object in the universe is devoid of any true existence; the ultimate reality; that which is free of any false elaboration. This emptiness is clearly described both in the more extensive, the medium-length, and more abbreviated versions of the sutras on the perfection of wisdom, as well as in the *Sutra on the Buddha-Essence*, without any difference in the presentations.

And it is this emptiness which I will now explain, in a very clear way, in my own commentary—exactly as the Master himself intended it.

The Six Questions of the King

After returning from the paradise of Maitreya, Arya Asanga went into the forest in a very secluded area; here he taught the five books to a select group of his disciples. In time, the arya’s fame spread throughout the land—people began to say that he could perform miracles. The local king tested the master to see if this were the case and, when he realized that this was truly a master, supported Arya Asanga for the rest of his life in building Buddhist universities, retreat centers, and so on. Here is some of the story of the test, from the *History of Buddhism* by the venerated Taranatha (1575-1634).

**In-Depth Course I: Teachings of the Future Buddha
Reading One**

འདི་ཙམ་ནི་སྐོག་གྲུབ་ཤེས་པ་རྒྱུ་དུ་ལའང་འབྱུང་ན། སེམས་ཤེས་སམ་མི་ཤེས་སྐྱམ་ནས། ཤེས་
 རབ་གྱི་པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པའི་མདོའི་ཚིག་ལ་ངེ་བ་གསུམ། རོན་ལ་ངེ་བ་གསུམ་སྟེ་དུག་པོ་ཡིད་གྱིས་ངེས་
 པས། ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་ལན་གསུང་ནས། རང་བཞིན་གསུམ་བསྟན་པ་ལ་སོགས་པ་དེ་དང་མཐུན་པའི་
 བསྟན་བཅོས་རྒྱུ་དུ་རེ་ཡང་མཛད་དོ།།

The king thought to himself, “Even somebody with just a little ability to see hidden things could have figured that out. So let’s see if he can actually read minds or not.” And so mentally, without saying anything, he asked the Master six questions about the sutras on the perfection of wisdom. Three of the questions concerned certain wording found in the sutras, and three of the questions concerned the meaning of the sutras. The Master was able to answer all the questions correctly, and even went so far as to compose various small treatises on each of them, all in keeping with ideas like the three natures.

དེ་ལ་ཚིག་གི་ངེ་བ་གསུམ་ནི། བྱང་རྒྱུ་སེམས་དཔའ་ཞེས་བྱ་བ་གང་གི་ཚིག་གྲུབ་དུགས་ཡིན་ངེས་པ་ལ།
 བྱང་རྒྱུ་སེམས་དཔའ་ཡང་དག་པར་རྗེས་སུ་མ་མཐོང་ཞེས་ལན་བཏབ་པ་འདི་ལྷུང་མ་བསྟན་པའི་ལྟ་བར་མི་
 འགྲུར་རམ།

Here are the three questions about the wording:

(1) “Lord Buddha was asked the following question: ‘The word “bodhisattva” can refer to yet another term. What is that term?’ And yet all the Buddha replied was, ‘A bodhisattva is something that is perfectly, absolutely, impossible to see.’ Are we then to consider this one of those ideas about which Lord Buddha refused to comment?’”

བྱ་ཤིན་ཏུ་ལྷུས་ཆེ་བ་དཔག་ཚད་ལྡན་བརྒྱ་ཡོད་པ་ཞེས་དཔའ་བྱས་པའི་ལྷུས་ཆེ་བ་འདི་དོན་གང་དང་སྟོར།

(2) “Lord Buddha once spoke of a metaphor for a huge body: He said ‘There is a bird with a huge body, one which reaches 500 *yojana* [about 750 miles].’ What is the true meaning of this metaphor?’”

རི་དང་ནགས་ཚལ་གྱི་མཚན་མ་མ་མཐོང་ན། རྒྱ་མཚོ་དང་ཐག་ཉེའོ་ཞེས་པ་ལ། མཚན་མ་མཐོང་བའི་
 ས་འཚམས་གང་ལ་བྱེད་ཅེས་པ་གསུམ་ཡིན་པ་ལས།

**In-Depth Course I: Teachings of the Future Buddha
Reading One**

(3) “Lord Buddha once said, ‘Once you no longer see any sign of the mountains and forest, you know you are approaching the sea.’ What marks the line then where you still see the signs?”

དང་པོ་ནི་ནང་སྟོང་པ་ཉིད་ལ་དགོས། གཉིས་པ་ནི་དགོ་བའི་ལས་སྟོབས་ཆེ་བ། གསུམ་པ་ནི་ཚོས་
མཚོ་ག་ཆེན་པོ་འོ།

“The first,” replied the Master, “is a reference to the inner state of emptiness. The second is talking about virtuous karma of immense power. The third refers to the “greater” or final step within the stage of the path of preparation known as “the highest of things.”

དོན་ལ་རྩི་བ་གསུམ་ནི།

Here are the three questions about the meaning:

ཀུན་གཞི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་རྗེས་སུ་ཡོད་དམ་མིད།

(1) “Does foundation consciousness exist in a substantial way or not?”

ཚོས་ཐམས་ཅད་ངོ་བོ་ཉིད་མིད་པར་གསུངས་པས་གང་ངོ་བོ་ཉིད་མིད་པ་ཡང་ངོ་བོ་ཉིད་མིད་དམ།

(2) “Lord Buddha proclaimed that no object in the universe has any essence of its own. Does this imply that this lack of essence itself lacks any essence?”

སྟོང་པ་ཉིད་གྱིས་ཚོས་ཐམས་ཅད་སྟོང་པ་ཉིད་དུ་མི་བྱེད་པར་བཤད་པའི་མི་བྱེད་མཁན་དང་། མི་བྱེད་རྒྱུ་འི་
སྟོང་ཉིད་གང་ཡིན་ཞེས་པ་ལ།

(3) “It is explained that emptiness doesn’t make every object in the universe empty. What is the emptiness that doesn’t make things this way; and what is the emptiness that isn’t made this way?”

དང་པོ་ལ། ཀུན་རྗེས་སུ་རྗེས་སུ་ཡོད། དོན་དམ་པའི་རིག་ཤེས་ཀྱི་དོན་མིད། གཉིས་པ་ངོ་བོ་ཉིད་
མིད་པ་གསུམ་ལ་དགོངས་པས། ངོ་བོ་ཉིད་མིད་པ་ཉིད་ལ་སྐར་ཡང་ངོ་བོ་ཉིད་ཡོད་མིད་གཉིས་སུ་འབྱེད།

In-Depth Course I: Teachings of the Future Buddha
Reading One

གསུམ་པ་ལ་སྟོང་པ་ཉིད་དུ་བྱེད་མཁན་གྱི་སྟོན་ཉིད་ནི་སྟོང་ཉིད་ཀྱི་རྣམ་པ་ཙམ་གྱི་སྟོང་དང་། དེས་བྱེད་ཚུལ་
སྤར་ཡོད་ཕྱིས་མེད་པའི་ཚུལ་གཉིས་ཀར་འགོག་པ་ཡིན་ནོ། ཞེས་པའི་དོན་དུ་ལན་བཏབ་པོ།

The Master answered all three questions just as they were meant to be. To the first he replied, “Deceptively speaking, foundation consciousness does exist in a substantial way. And a kind of consciousness or mind that we could talk about in ultimate terms has no meaning at all.”

To the second question he replied: “If we keep in mind the idea of the three different kinds of a lack of essence, one must then divide the general lack of essence itself into one which does, further, lack any essence of its own; and one which does not.”

To the third question he replied, “The first emptiness in question, the one which could have made things empty, only refers to the state of mind perceiving emptiness. The way in which it could have made things empty is to make something devoid of something now that it wasn’t devoid of before. And both of these—a mind that could *make* things empty, and an emptiness that it made which didn’t exist before—are something that I deny could exist at all.”

How High Was the Arya?

There are only a handful of Buddhist sages in the last few millenia who are openly said to have reached the direct perception of emptiness (the state of an arya) and the wish for enlightenment (bodhichitta). Three of these happen to be Lord Maitreya, Arya Asanga, and Arya Nagarjuna. Here is how their achievements are described in the accounts of Buton Rinpoche and Taranatha.

རྒྱ་རྩ་ཐམས། ད་ལྟར་ཕྱག་པར་ཁྱུང་ལ་གྲོང་གྲིང་གྲུ་སྐྱེ་བོ་རྣམས་ལ་སྟོན་ཅིག་གསུང་། བསྟན་པས་
གཞན་སྐྱུས་ཀྱང་ཅི་ཡང་མ་མཐོང་།

[Taranatha writes that when Master Asanga had his vision of Lord Maitreya after attempting to help the wounded dog,]

Lord Maitreya said to him: “Well then now pick me up on your shoulders, and show me to all the people in the town there.”

This the Master did, but none of them saw anything at all on his shoulders.

ཆང་ཚོང་མ་ཞིག་གིས་བྱི་བྱ་ཞིག་ཁྱུང་བར་མཐོང་བ་ན་ཡང་ཕྱིས་ལོངས་སྟོན་ཟད་མི་ཤེས་པ་བྱུང་། དབུལ་

In-Depth Course I: Teachings of the Future Buddha
Reading One

པོ་ལྷུང་བསྐྱེད་པས་ཚོ་བ་ཞིག་གིས་ཞབས་མགོ་ཙམ་མཐོང་བས་ཀྱང་ཉིང་ཇེ་འཇིན་བརྟེན་ཤིང་། ཐུན་མོང་གི་དངོས་གྲུབ་ཐོབ་པོ། ཏུས་དེ་ཉིད་དུ་སློབ་དཔོན་གྱིས་ཚོས་རྒྱན་གྱི་ཉིང་ཇེ་འཇིན་ཐོབ།

There was though one barmaid walking by who saw the Master carrying a puppy on his shoulders, and because of this she later on gained that spiritual attainment called “never-ending material wealth.” There was also a poor man, who made his living carrying things on his back, that saw just the very end of Lord Maitreya’s foot. And even this much allowed him to reach a state of deep concentration, and the various spiritual attainments that are shared with meditators of other traditions. At this point too, Master Asanga himself attained the “meditative concentration of the stream of the Dharma,” [which is an ability to recall spiritual teachings one has received in the past, with ease. This ability is gained during the Path of Preparation, prior to seeing emptiness directly.]

བུ་སྟོན་གྱིས། འགྲེལ་རྒྱུད་གི་བཤད་པ་ཚོགས་གསལ་དུ། སློབ་དཔོན་ཐོགས་མེད་ས་གསུམ་པ་འོད་བྱེད་པ་བརྟེན་ཀྱང་དབྱིག་གཉིན་གདུལ་བའི་དོན་དུ་སེམས་ཙམ་དུ་བསྟན་ཅོ་ཞེས་”

[Buton Rinpoche writes that] *Clear Words*, an explanation of the briefer commentary, states that “[By the end of his life] Master Asanga was able to attain the third bodhisattva level, [which would require seeing emptiness directly on the first level, and therefore understanding the very highest presentation of emptiness]. Nonetheless, he presented the teachings of the Mind-Only School, only in order to guide his brother Vasubandhu further.

ཡང་བུ་སྟོན་གྱིས། འགྲེལ་པར། བུམས་པ་ནི་ས་བཅུ་པའི་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའོ། །ཐོགས་མེད་ནི་ས་གསུམ་པ་ལ་གནས་པའི་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ། །ལྷ་སྐྱབ་ནི་ས་དང་པོ་ལ་གནས་པའི་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའོ། །ཞེས་སོ།

[Buton Rinpoche writes further that] the commentary to the *Jewel of the Mind-Only School* says that “Maitreya was a bodhisattva on the tenth bodhisattva level; Asanga was a bodhisattva on the third bodhisattva level; and Nagarjuna was a bodhisattva on the first bodhisattva level.”